

THE NOBEL PEACE PRIZE

Kunngjøring - 2018

Den Norske Nobelkomite har bestemt at Nobels fredspris for 2018 skal gå til **Denis Mukwege** og **Nadia Murad** for deres kamp mot seksualisert vold brukt som våpen i krig og væpnede konflikter. Begge prisvinnerne har gjort en avgjørende innsats for å rette oppmerksomhet mot og bekjempe slike krigsforbrytelser. Denis Mukwege er hjelperen som har viet sitt liv til å tale ofrenes sak. Nadia Murad er vitnet som forteller om overgrep mot seg selv og andre. Hver på sin måte har de bidratt til at seksualiserte overgrep i krig blir synliggjort, slik at gjerningsmennene kan bli stilt til ansvar.

Legen Denis Mukwege har brukt store deler av sitt voksne liv til å hjelpe ofrene for seksualisert vold i Den demokratiske republikken Kongo. Etter opprettelse av Panzi-hospitalet i Bukavu i 1999 har doktor Mukwege og hans stab behandlet tusener av pasienter utsatt for slike krenkelser. De fleste overgrepene har skjedd med bakgrunn i en langvarig borgerkrig som har kostet mer enn seks millioner kongolesere livet.

Denis Mukwege er det fremste og mest samlende symbolet i denne kampen, nasjonalt og internasjonalt. Hans utgangspunkt er «justice is everyone's business». Menn som kvinner, offiserer som menige soldater, myndigheter på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå har alle et medansvar for å varsle om, og bekjempe, denne typen krigsforbrytelser. Doktor Mukweges langvarige, dedikerte og uegennyttige innsats på dette området kan ikke overvurderes. Han har utrettelig fordømt straffefrihet for massevoldtekter, og har kritisert den kongolesiske regjering og andre land for ikke å gjøre nok for å stanse bruken av seksualisert vold mot kvinner som strategi og våpen i krig.

Nadia Murad er selv et offer for krigsforbrytelser. Hun aksepterte ikke de sosiale kodene som tilsier at kvinner skal tie og skamme seg over de overgrep de er blitt utsatt for. Hun har vist et usedvanlig mot ved å fortelle om sin egen lidelse og tale ofrenes sak.

Nadia Murad tilhører jesidi-minoriteten i det nordlige Irak, der hun levde med sin familie i den avsidesliggende landsbyen Kocho. I august 2014 gikk Den islamske stat, IS, til et brutalt og systematisk angrep på flere landsbyer i Sinjar-distriktet. Formålet var å utrydde jesidi-befolkningen. I Nadia Murads landsby ble flere hundre mennesker massakrert. De yngre kvinnene, herunder mindreårige barn, ble bortført og holdt som sexslaver. I tiden som IS-fange ble Nadia Murad utsatt for gjentatte voldtekter og overgrep. Overgriperne truet med å henrette henne dersom hun ikke konverterte til deres hatefulle og umenneskelige versjon av Islam.

Nadia Murad er bare én av anslagsvis 3000 jesidi-jenter og -kvinner som er blitt utsatt for voldtekt og andre overgrep fra IS-hærens side. Overgrepene var planmessige, og inngikk i en militær strategi. De fungerte derved som et våpen i kampen mot jesidier og andre religiøse minoriteter.

Etter et tre måneders mareritt greide Nadia Murad å flykte. Etter flukten valgte hun å fortelle åpent om det hun var blitt utsatt for. I 2016 ble hun, bare 23 år gammel, utnevnt til FN's første «Goodwill Ambassador for the Dignity of Survivors of Human Trafficking».

Det er i år ti år siden FNs Sikkerhetsråd, gjennom Resolusjon 1820, slo fast at bruken av seksualisert vold som våpen i krig og væpnede konflikter utgjør både en krigsforbrytelse og en trussel mot internasjonal fred og sikkerhet. Dette følger også av Roma-vedtektene av 1998, som regulerer arbeidet til Den internasjonale straffedomstolen. Vedtektene slår fast at seksualisert vold i krig og konflikt er et alvorlig brudd på krigens rett. En fredeligere verden kan bare oppnås ved at kvinner og deres grunnleggende rettigheter og sikkerhet anerkjennes og beskyttes i krig.

Årets fredspris er trygt forankret i bestemmelsene i Alfred Nobels testamente. Med stort mot og fare for egen sikkerhet har Denis Mukwege og Nadia Murad bekjempet krigsforbrytelser og søkt rettferdighet for ofrene. De har derved bidratt til å fremme folkenes forbrødring gjennom anvendelse av internasjonale rettsprinsipper.

Oslo, 5. oktober 2018